

## การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management

กิริยกุลภา ทนุอินทร์

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

### บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (Return Power to People) และ รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยรูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM) และรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Control SBM)

**คำสำคัญ:** การบริหาร; โรงเรียนเป็นฐาน

### ABSTRACT

This article presents the concept of school-based administration. It consists of the main principles of school-based administration: Decentralization, Participation or Collaboration or Involvement, Return Power to People. Administration Control SBM, Professional Control SBM, Community Control SBM, Professional Community Control SBM. The school-based administration model consists of Administration Control SBM, Professional Control SBM, Community Control SBM, Professional Community Control SBM.

**Keywords:** School-based Management; SBM

### บทนำ

สภาพสังคมโลกปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง รวมไปถึงการศึกษา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อประชากรของชาติ ถ้าหากประชากรของชาติได้รับการศึกษาที่ดี ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาชาติได้เช่นกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ประชากรสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญจะทำให้การปฏิรูปการเรียนและการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดขึ้นในวงการธุรกิจอุตสาหกรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยมีความเชื่อเชิงบริหารว่า ถ้าทำให้ผู้ร่วมทีมพึงพอใจ ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ การที่คนจะเกิดความพึงพอใจก็ต่อเมื่อเขาได้มีส่วนร่วม ดังนั้นระบบการบริหารในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อมาแนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้กับวงการศึกษานในสหรัฐอเมริกา ประมาณ ปี ค.ศ.1980 เพราะผู้บริหารไม่พอใจระบบการศึกษา คุณภาพการศึกษาตกต่ำจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารตนเอง เน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้ผู้บริหารมีความพึงพอใจ และทำให้การใช้ทรัพยากรต่างๆ คุ่มค่าและประหยัด ต่อมาแนวคิดนี้ได้กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based management : SBM) เป็นแนวการปฏิวัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษา ร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญแก่ครูและนักเรียน จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้คนไทยสามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเข้ากับก็จะส่งผลให้มีศักยภาพในการทำงาน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรู้ความสามารถมีหลักการบริหารที่ดีโดยมีชุมชนส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันนี้ได้ และยังนับว่าการศึกษาคือปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เมื่อมีความพร้อมในด้านต่างๆ เหล่านี้

#### ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

**บุญช่วย หนูชู (2552)** การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารที่โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบมีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยมีครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีบทบาทในการร่วมมือบริหารโรงเรียนในด้านต่างๆ ผู้บริหารมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ร่วมตัดสินใจและปฏิบัติตามมติของที่ประชุมเท่านั้น

**วาสนา สายทอง (2553)** การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง แนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงเพื่อให้การศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการที่สุดเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยสมาชิกในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

**กรกมล เพิ่มผล (2554)** การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารโรงเรียนที่มีคามสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน โดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียน ตบอดจนสมาชิกชุมชน และองค์กร อื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

**พิมพ์รักษ์ สามคุ้มพิมพ์ (2556)** การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากขึ้นและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น มีหน้าที่และรับผิดชอบตัดสินใจเกี่ยวกับงานบริหารวิชาการ งานบริหาร งบประมาณ งานบริหารบุคลากร งานบริหารทั่วไป จัดการศึกษาให้เป็นไปตามความ

ต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น และการที่บุคคลทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาจะทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษามากขึ้นและทำให้ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

กมลกานต์ บุญน้อม (2559) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา อาศัยหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ มีความคล่องตัว เป็นอิสระในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา (School board หรือ School committee หรือ School council) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมพลังในการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งโดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปมากที่สุด เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนและชุมชน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการศึกษาแห่งชาติและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

### หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยทั่วไป ได้แก่

1. **หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)** เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา จึงควรมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการ

2. **หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement)** เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน

3. **หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (Return Power to People)** การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่างๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. **หลักการบริหารตนเอง (Self-managing)** ในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของ ส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี

5. **หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)** ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ

### รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการปฏิบัติงานนั้น เป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน (School council) โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน วิชาการ งบประมาณ และบุคลากรซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนจากเขตการศึกษา ผู้แทนจากสหภาพครู และผู้แทนนักเรียน อุทัย บุญประเสริฐ (2545, หน้า 65-72) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ตลอดจนภายในประเทศไทยได้ พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีรูปแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ซึ่งได้แก่

1. **รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM)** ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนกรรมการอื่นๆได้มาจากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครองครูและชุมชน คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. **รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM)** เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารยังคงเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียนบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

3. **รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM)** แนวคิดสำคัญ คือ การจัดการศึกษาควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีสัดส่วนในคณะกรรมการโรงเรียนมากที่สุด ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

4. **รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Control SBM)** แนวคิดเรื่องนี้ เชื่อว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเนื่องจากทั้ง 2 กลุ่ม ต่างอยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหาและความต้องการได้ดีที่สุด สัดส่วนของครูและผู้ปกครอง (ชุมชน) ในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีเท่าๆกันแต่มากกว่าตัวแทนกลุ่มอื่นผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

### การดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน
2. กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย
3. กำหนดกลยุทธ์ / วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ
4. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
5. ประเมินตนเอง / ประเมินภายใน
6. รายงานประจำปี / รายงานการประเมินตนเอง

### กลยุทธ์สำคัญที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ

1. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง
2. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน

3. การสรรหา การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ควรให้ได้คนมีความรู้ ความสามารถเสียสละ และเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆอย่างแท้จริง
4. จัดการฝึกอบรม/สัมมนาให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารและจัดการศึกษา และการดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
5. การสนับสนุนให้ครู อาจารย์ได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด
6. การจัดให้มีเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความร่วมมือกัน
7. จัดให้มีการกำหนดมาตรฐานงานของคณะกรรมการสถานศึกษา และกำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด
8. การพิจารณาให้สวัสดิการและการบริการพิเศษแก่คณะกรรมการสถานศึกษาตามที่สมควรเหมาะสมและชอบธรรม

#### บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. ผู้ตรวจการศึกษา เป็นผู้มีบทบาทสูงสุดในการสนับสนุนให้นำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ โดยบทบาทที่สำคัญ คือ
  - 1) การทำความเข้าใจแก่ชุมชนให้รู้จักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
  - 2) เปลี่ยนบทบาทจากผู้ใช้อำนาจจากบนลงล่าง ไปสู่การเป็นสมาชิกของคณะ กรรมการบริหาร
  - 3) เปลี่ยนจากการมุ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไปสู่การสนับสนุนในความหลากหลาย ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน
  - 4) สนับสนุนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน
2. บุคลากรทางการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่สำนักงานส่วนท้องถิ่นเปลี่ยนจากบทบาทการกำกับติดตาม ไปสู่การบริการทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียน
  - 1) เปลี่ยนจากการเป็นเจ้านาย ไปสู่การเป็นหัวหน้าคณะกรรมการบริหาร
  - 2) เปลี่ยนจากกำหนดนโยบายตามลำพัง ไปสู่การร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ
  - 3) เปลี่ยนจากการดูแลกระบวนการศึกษาอยู่ห่าง ๆ เป็นดูแลอย่างใกล้ชิด
  4. ผู้ช่วยผู้บริหารและหัวหน้าหมวด มีบทบาทเป็นผู้ช่วยของครู เพื่อช่วยงานผู้บริหาร
  5. ครูจากเดิมที่เคยทำงานอย่างโดดเดี่ยวก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น
  6. นักเรียนจากเดิมไม่เคยเกี่ยวข้องกับการบริหาร โดยเฉพาะในชั้นสูงๆ ก็มีโอกาสดำเนินการให้ข้อมูล และส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจในโรงเรียน
7. ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนก็มีส่วนร่วมเช่นเดียวกับฝ่ายอื่น ๆ ในบางครั้งอาจได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มความสามารถในการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการวางแผนและการตัดสินใจ
8. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีโอกาสกำหนดนโยบายของโรงเรียนจัดสรรทรัพยากร กำกับ ติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนและช่วยให้ชุมชนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน

#### ประโยชน์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมเพราะเป็นการกระจายอำนาจให้โรงเรียนอย่างแท้จริง โดยโรงเรียนต้องกระจายอำนาจและการตัดสินใจให้คณะทำงานทั้งหลายอย่างทั่วถึง อันจะก่อให้เกิดการสร้างคนให้เป็นผู้นำทาง การศึกษาในต่างประเทศ พบว่าประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษา มีดังนี้ (Myers and Stonehill, 1997 : 33)

1. สามารถสนองความต้องการของโรงเรียนและท้องถิ่นได้ดี
2. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์มาช่วยเหลือได้มากขึ้นในรูปแบบของคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมและการตัดสินใจ ทำด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้พร้อมทั้งเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และโครงการใหม่ ๆ
3. ขวัญและกำลังใจของดีขึ้น เพราะได้คิดเอง ทำเอง และแสดงออกได้มากขึ้น
4. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและวิชาการเงินและวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
5. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ ๆ ในทุกระดับ
6. เพิ่มปริมาณและคุณภาพในการติดต่อสื่อสาร
7. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงานทำให้เกิดการริเริ่มทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
8. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณจึงเกิดแนวทางที่จะต้องใช้งบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
9. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียน ได้เสนอความคิดเห็น ในการปรับปรุงการศึกษา
10. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารจัดการศึกษา
11. การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้
12. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและโครงการใหม่ ๆ
13. แก้ปัญหาความขัดแย้งได้ดี เพราะครูมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
14. เกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของจากการร่วมตัดสินใจ
15. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเมื่อนำมาบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน
16. น่าจะเกิดประโยชน์อย่างมากมายทั้งด้านการทำงานให้มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่าย การทำงานมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้และที่สำคัญที่สุด คือจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา โดยมีชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการระดมทรัพยากรทั้งจากส่วนกลางตลอดจนความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ย่อมมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการ 4 ประการ คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนและท้องถิ่น

#### เอกสารอ้างอิง

- กมลกานต์ บุญน้อม. (2559). ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงค์ลักษณ์ โตรุ่ง. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบางบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ธณีส วิษาเจริญ. (2553). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนแม่ออนวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญช่วย หนูชู. (2552). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านไสยกุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พิมพ์รักษ์ สามัคภูมิพิ. (2556). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา สายทอง. (2552). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่वंค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- \_\_\_\_\_. (2543). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

